

Den Haag, 12 december 2018

De vaste commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft mij verzocht te reageren op een brief van Regio FoodValley met betrekking tot het abonnementstarief in de Wmo 2015. Graag voldoe ik aan dat verzoek.

De gemeenten uit de regio FoodValley hebben in de brief aan de vaste commissie van VWS van 9 oktober jl. een bestuurlijke reactie gegeven op het ontwerpbesluit gericht op de verlaging van de eigen bijdrage voor Wlz-zorg en maatschappelijke ondersteuning in de Wmo 2015. De opmerkingen richten zich op het abonnementstarief voor de eigen bijdragen Wmo 2015 en niet op de overige onderdelen van het conceptbesluit.

In eerste reactie wil ik opmerken dat zowel het ontwerpbesluit als het wetsvoorstel openbaar zijn geconsulteerd. Het consultatieverslag van zowel het ontwerpbesluit als het wetsvoorstel zijn reeds openbaar beschikbaar¹.

De regio FoodValley heeft een aantal opmerkingen in reactie op het ontwerpbesluit. Hierna ga ik daar op in. Allereerst wordt betoogd dat de invoering van het abonnementstarief buitenproportioneel is, dat het gebruik van «eigen kracht» op losse schroeven komt te staan en dat de maatregel zal leiden tot een toename van zorg en kosten.

In reactie op dit punt wil ik aangeven dat de invoering van het abonnementstarief beoogt te voorkomen dat mensen met een stapeling van (zorg)kosten enkel vanuit financiële afwegingen moeten afzien van maatschappelijke ondersteuning. Het aantal mensen dat als gevolg van de maatregel een beroep zal doen op Wmo-voorzieningen zal naar verwachting toenemen, hetgeen op zich een beoogd effect is. Omdat de precieze effecten van de introductie van het abonnementstarief, in het bijzonder een hoger gebruik van voorzieningen niet precies zijn in te schatten, is het goed om de vinger aan de pols te houden. Met het oog hierop zullen de effecten van de maatregel nauwlettend worden gevolgd via een monitor. Mochten zich in de praktijk onverhoopt toch, naast de beoogde effecten, ook ongewenste effecten voordoen die zich onvoldoende met de huidige wettelijke kaders en gemeentelijk beleid en uitvoering laten beïnvloeden, moet er een handelingsperspectief zijn. Daarom bevat het wetsvoorstel een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen over de beoordeling van het college of een cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening. Hiermee zouden bijvoorbeeld nadere regels worden gesteld kunnen ten aanzien van de eigen kracht, algemeen gebruikelijke voorzieningen, gebruikelijke hulp, mantelzorg of hulp van andere personen uit het sociale netwerk. Indien daar behoefte aan is kan dit de toetsing van het college op het recht op een maatwerkvoorziening ondersteunen. Vanzelfsprekend zal bij de overweging om nadere regels te stellen de toegankelijkheid van de Wmo 2015 niet uit het oog worden verloren. Zij die daarop zijn aangevoelen moeten de ondersteuning krijgen die nodig is.

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/bsluitverlagingbijdragezorgenondersteuning> en <https://www.internetconsultatie.nl/wetabonnementstariefwmo>

De regio FoodValley geeft daarnaast aan dat het abonnementstarief is strijd zou zijn met de uitgangspunten van de Wmo 2015 en dat met het ontwerpbesluit een voorschot op de wetwijziging wordt genomen. In reactie hierop wil ik benadrukken dat de fundamentele uitgangspunten van de Wmo 2015 onverkort gehandhaafd blijven; een ieder die voor zijn zelfredzaamheid, participatie of opvang is aangewezen is op maatschappelijke ondersteuning, dient deze ook te krijgen, ongeacht het inkomen en vermogen. Net als in de huidige situatie zijn er landelijke kaders voor de (maximale) hoogte van de eigen bijdrage en blijft de mogelijkheid voor gemeenten om – binnen die kaders – maatwerk te bieden, aanwezig. Met de invoering van een vaste maximale bijdrage van € 17,50 per vier weken in 2019 (voor maatwerkvoorzieningen) wordt inderdaad een eerste stap gezet op weg naar een brede invoering van het abonnementstarief, zoals die na de beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel per 2020 zijn beslag zal krijgen. Deze systematiek is, in de vorm van het ontwerpbesluit, vanzelfsprekend voorgehangen in beide Kamers en daarmee dan ook onderdeel van een zorgvuldig parlementair proces.

De regio FoodValley is van mening dat gemeenten financieel onvoldoende worden gecompenseerd en dat hun mogelijkheden in de organisatie van de toegang worden beperkt. Gemeenten zijn gecompenseerd voor de maatregel. De kosten van de maatregel zijn door het CPB ten tijde van het Regeerakkoord geraamd op structureel € 290 mln. Op basis van het Regeerakkoord is structureel € 145 mln. toegevoegd aan het Gemeentefonds. Voor het overige deel zijn in het kader van Interbestuurlijke Programma (IBP) en het accres van het gemeentefonds afspraken gemaakt. Inmiddels heeft het CPB een aangepaste raming van het abonnementstarief gepubliceerd, waarbij de totale kosten worden geschat op

€ 190 mln. Als extra waarborg zal via de eerdergenoemde monitor de effecten van de invoering van het abonnementstarief in de praktijk worden gevolgd. De invoering van het abonnementstarief kan en mag er niet toe leiden dat mensen die daarop zijn aangewezen niet of onvoldoende de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. De Wmo 2015 biedt (onverkort) de nodige wettelijke waarborgen aan ingezetenen. Daarbij geldt dat gemeenten op grond van het wettelijk kader de mogelijkheid hebben en houden om na een melding van een ondersteuningsvraag in hun beoordeling te betrekken, de mogelijkheden van betrokkene om door middel van eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen in zijn sociaal netwerk, dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen geheel of gedeeltelijk in zijn situatie te kunnen voorzien. De invoering van het abonnementstarief doet niets af aan dit wettelijke uitgangspunt.

Tot slot merkt de regio FoodValley op dat het probleem van de stapeling van zorgkosten over diverse wetten heen gaat en dat dit niet enkel via de Wmo 2015 zou moeten worden opgelost. Deze constatering is juist, dat is precies de reden dat een pakket aan maatregelen is genomen om de stapeling van zorgkosten te beperken. De maatregelen die deze regering neemt op het gebied van eigen betalingen zijn ingegeven om, vanuit de stelselverantwoordelijkheid, over de grenzen van de verschillende domeinen heen, een oplossing te vinden voor de stapeling van zorgkosten. De regering doet dit via verschillende maatregelen door in elk domein (Zvw, Wlz en Wmo 2015) de eigen betalingen te beperken en daardoor ook de last van de totale stapeling te beperken. Dat komt de (ervaren) solidariteit ten goede.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge